

Co se děje na Kollárce?

Minimální preventivní program (vize 2013-2018)

Základní škola: ZŠ a MŠ Kollárova – škola s rozšířenou výukou informatiky

Motto: „Poučení mají šanci.“

I. ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE 2013-18

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) má stěžejní roli při uplatňování školní primární prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v České republice. V oblasti protidrogové primární prevence bylo ministerstvo usnesením vlády č. 549/2003, o posílení národní protidrogové politiky a současně zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřeno financováním a koordinací činností v oblasti primární protidrogové prevence ve školách a školských zařízeních. Období školního vzdělávání je velmi významné při formování osobnosti mladých lidí a vše, co se v tomto období nepodaří, se jen velmi obtížně napравuje v období dospělosti. Toto je také důvod, proč je oblasti prevence rizikových projevů chování u školní populace věnována mimořádná pozornost, a to nejen ze strany ministerstva, ale i všech dalších složek podílejících se na řízení oblasti školství, zvláště pak krajů a obcí.

Ministerstvo v oblasti prevence rizikového chování plní několik stěžejních úkolů. Jednak je to stanovování základních strategií v daných oblastech, stanovení priorit na budoucí období, podpora vytváření vazeb a struktury subjektů realizujících či spolupodílejících se na vytyčených prioritách a v neposlední řadě podpora vytváření materiálních, personálních a finančních podmínek nezbytných pro vlastní realizaci prevence ve školství, včetně nezbytné metodické podpory subjektů působících v primární prevenci.

Národní strategie primární prevence rizikového chování na období 2013-2018 (dále jen Strategie) vychází ze závěrů pravidelných jednání s krajskými školskými koordinátory prevence a metodiky prevence, z dlouhodobých cílů stanovených Strategiemi meziposortních orgánů a ze zkušeností s naplňováním předchozích koncepcí prevence zneužívání návykových látek a dalších rizikových projevů chování u dětí a mládeže na období 1998 – 2000, 2001 – 2004, 2005 - 2008 a 2009 - 2012.

Strategie je v souladu s dalšími koncepčními dokumenty, jako jsou Strategie prevence kriminality na období 2012-2015 a Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018. Strategie je

současně plně v souladu s návrhem Standardů odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování (Pavlas Martanová, a kol., 2012), (dále jen Standardů primární prevence rizikového chování), které v roce 2013 projdou schvalovacím procesem.

Konkretizace a harmonogram plnění jednotlivých cílů krátkodobých, střednědobých i dlouhodobých ve Strategii obsažených budou rozpracovány v následném Akčním plánu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na příslušné období.

Hlavní cílem Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018 je prostřednictvím efektivního systému prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže.

Obecný cíl: Výchova k předcházení, minimalizaci či oddálení rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací osobnosti jako standardní součást výchovně vzdělávacího procesu v prostředí českých škol zabezpečovaná kvalifikovanými a kompetentními osobami a institucemi a dále pak motivace k opuštění rizikového chování, pokud již nastalo a ochrana před dopady rizikového chování, pokud již nastalo ve výrazné formě.

Základní terminologie:

Pojmem *prevence* rozumíme všechna opatření směřující k předcházení a minimalizace jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu rizikového chování, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

Pojem *rizikové chování* zahrnuje rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí. Rizikové chování představuje různé typy chování, které se pohybují na škále od extrémních projevů chování „běžného“ (např. provozování adrenalinových sportů) až po projevy chování na hranici patologie (např. nadměrné užívání alkoholu, cigaret, kofeinu či nelegálních drog, násilí).

II. Charakteristika školy

Škola se nachází v historickém centru města, což přináší jistá omezení z hlediska technického i stavebního. Na naší škole je I. stupeň částečně rozdělen do malé budovy v Erbenově ulici a částečně s celým druhým stupněm do velké budovy v Kollárově ulici. Škola se nachází blízko autobusových i vlakových spojů, a je proto vhodná i pro dojíždějící z okolních obcí.

Na prvním stupni základní školy je pět běžných a pět specializovaných tříd, které jsou zaměřeny na žáky s výukovými obtížemi. Na druhém stupni jsou čtyři třídy běžné a jedna třídy specializovaná. Každý rok bude přibývat jedna specializovaná třída, v roce 2016 budeme mít čtyři specializované třídy.

Základní škola je součástí výchovně vzdělávací soustavy, je zařazena do sítě škol. Výchovně vzdělávací cíle vyplývají z postavení základní školy ve školském systému. Prvořadým úkolem školy je plnění povinné školní docházky a příprava žáků ke studiu na středních školách. Zabezpečuje rozumovou, mravní, estetickou, pracovní, zdravotní, tělesnou a ekologickou výchovu v souladu se zásadami humanity, demokracie a vlastenectví. Vyučování probíhá podle vzdělávacího programu ŠVP „S informační technikou učení je hrou“, 1.9. 2007 (novela 1.9. 2013).

Ve škole pracuje **Školská rada** v počtu 6 členů (2 zástupci pedagogů, 2 zástupci zřizovatele a 2 zástupci rodičovské veřejnosti) a dětský **Školní parlament** (2 zástupci z každé třídy 2. stupně)

Analýza současné situace ve škole:

Ředitel školy: RNDR Josef HRACHOVEC

Zástupce ředitele: Mgr. Zdeňka RICHTEROVÁ

Výchovný poradce: Mgr. Dagmar SKLENÁŘOVÁ

Školní metodik prevence: Mgr. Lenka KÚHROVÁ

Školní psycholog: Mgr. Mgr. Lenka CÁSKOVÁ

Pedagogičtí pracovníci (školní rok 2013/14, v dalších letech budou učitelé přibývat v závislosti na zvýšení počtu tříd)

počet učitelů	24	z toho žen	20	mužů	4
dyslektičtí pracovníci	8				
provozní zaměstnanci	5				
vychovatelé	5				
školní psycholožka	1				
asistent žáka	3				

Žáci (školní rok 2013/14, do školního roku 2015/16 bude přibývat vždy jedna třída)

počet žáků	316	z toho dívek	145	hochů	170
dojíždějící	65				
jiná národnost než česká	5				
integrování	4 v běžných třídách			73 ve specializovaných třídách	
zvýšená pozornost	54				
medikují	56				
sociálně znevýhodnění	30				

III. Hlavní východiska pro zpracování Minimálního preventivního programu školy a jeho realizace:

Přehled platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování

➤ **Strategie**

- Strategie primární prevence MŠMT na léta 2013 – 2018
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 - 2018
- Krajský plán primární prevence na léta 2013 - 2014
- Strategický protidrogový plán Ol. kraje na období 2011 – 2014
- www.kr-olomoucky.cz – zdravotnictví – protidrogová politika
- Strategie prevence kriminality na léta 2008 - 2011
- <http://www.mvcr.cz/prevence/system/vlada/2004/index.html>

➤ **Zákony**

- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)
- Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů č. 563/2004 Sb.

➤ **Vyhlášky**

- Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních č. 72/2005 Sb. dle Školského zákona č. 561/2004 Sb
- Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků č. 317/2005Sb.

➤ **Metodické pokyny**

- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních Č.j. MSMT – 22294/2013-1
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 21291/2010-28
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, č.j.: 20006/2007 – 51
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14423/99-22
- Metodický pokyn ministra k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č.j.: 24 246/2008-6
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j.: 10194/2002 –14

- související normy: *Zákon o sociální potřebnosti č. 422/2003 Sb. (novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách; Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. – více o ohlašovací povinnosti školy*
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25884/2003-24
- související norma: *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.*
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT Č.j.: 37 014/2005-25

IV. CÍLE

Obecné cíle, kterých chceme dosáhnout ve všech tématech primární prevence:

- zajistit odborné a průběžné vzdělávání ŠMP, výchovného poradce a ostatních pedagogických pracovníků (dle pokynů MŠMT)
- preventivně působit v co nejširší oblasti rizikových forem chování
- spolupracovat a zapojovat se do projektů – akcí realizovaných jinými odbornými subjekty
- realizovat nabídku mimoškolních volnočasových aktivit v návaznosti na programy a výuku školy – zajímat se o svět mladých lidí
- udržovat dobré vztahy mezi rodinou a školou
- realizovat pravidelné schůzky s rodiči, kde budou dostatečně informováni a obeznámeni s riziky, jakým jsou jejich děti vystaveny a jak jim předcházet
- nabídnout rodičům didaktické materiály poradenskou činnost
- zapojovat rodiče do aktivit školy

Konkrétní cíle, kterých chceme dosáhnout:

1. Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření

Cíle:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog
- oddálit první kontakt s návykovými látkami, snižovat poptávku po OPL
- podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nekolují „zažité“ mýty o drogách
- žáci mají reálný obraz „světa drog“ – znají negativa i pozitiva OPL
- počet experimentů s drogou je nižší oproti standardu – normálu
- ve škole je zdravé motivující prostředí, utvářené za pomoci žáků, vycházející z jejich nápadů a potřeb
- žáci vyhledávají pravidelné zájmy a činnosti mimo školu (kroužky, sport...)
- škola za spoluúčasti žáků pořádá zábavné akce, výlety, exkurze, mimoškolní aktivity
- žáci se aktivně zapojují do protidrogové prevence
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli
- žáci jsou dobře informováni a vědí na koho se v případě potíží obrátit

2. Prevence šikany - posilování a rozvoj mezilidských vztahů

Prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy

- podporovat v žácích jejich přirozenou zvědavost a potřebu poznávat nové
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a skrytých místech školy (např. dozorem)
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích, apod.

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebudí šikana
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí a ostatním
- žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, výlety,...)
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci se zajímají o multikulturní společnost a postoje (rasismus, xenofobie...)
- žáci mají zájem o různá náboženství a kultury
- žáci mají dostatek informací a znají rizika extremistických organizací, ideologií, sekt...
- žáci jsou ochotni řešit své konflikty a nedorozumění dohodou a pod pedagogickým vedením najít řešení
- žáci jeví zájem o návštěvy odborníků

3. Prevence rizikového sexuálního chování a závažných virových onemocnění,

Prevence sexuálního zneužívání a týrání - sexuální výchova

Cíle:

- předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, citová nevyzrállost, antikoncepce, potraty,...
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska..
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami – porozumění a péče o své tělo - ducha, informace o přirozených vývojových změnách, gynekologie, sexuologie a venerologie,...
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – pedofilie, sexuálního zneužívání, pornografie, znásilnění,...
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchylinky,...
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy - lásky, růst a změny sekundárních pohl. znaků,...)

Ukazatele úspěchu:

- žáci lépe rozumí svým citům a tělesným změnám – nestydí se za ně...
- žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání
- žáci dokáží rozlišit pozitiva a negativa sexuálního jednání (fyzická a psychická stránka)
- žáci k sexu zaujmají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva
- žáci dávají přednost dlouhodobým vztahům postavených na lásce, partnerství a přátelství
- žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, mateřství...
- žáci se orientují v problematice sexuální výchovy, vědí na koho se obrátit s problémy apod.
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli

4. Prevence kriminality a delikvence (dle pokynu MŠMT), právní odpovědnost

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus,...)
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť,...)
- předkládat a vysvětlovat modelové situace a zasazovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty (např. policií,...)
- zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu, řádu obecně..
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti - dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou

Ukazatele úspěchu:

- žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- žáci vědí, na koho se obrátit v případě potíží a to nejen na půdě školy
- škola má nižší výskyt kriminality
- žáci mají důvěru v pedagogický sbor

5. Prevence záškoláctví

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- postupovat podle ŠŘ a pokynů MŠMT při řešení neomluvené školní docházky (od třídního učitele, výchovného poradce, rodiče, oddělení sociálně právní ochrany dětí MěÚ až po policii)
- spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, policie)

Ukazatele úspěchu:

- počet zameškaných neomluvených hodin je nízký
- žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity - cítí potřebu vzdělání
- škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty
- škola má vypracovaný plán a postupy, jak řešit neomluvenou docházku

6. Zdravý životní styl

Prevence vzniku poruch příjmu potravy

Ekologie

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres,...
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie), vegetariánství, život v komunitách,...
- předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita,...
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat – relaxovat...
- žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb...)
- žáci znají negativa a pozitiva různých stylů života
- žáci přemýšlí o vlivu medií a reklamy na jejich život a mají potřebu o tom diskutovat
- žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí

7. Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

Cíle:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení,...
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling,...
- stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog
- podporovat počítačové hry, filmy s kladnými stránkami obsahu (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění...)

Ukazatele úspěchu:

- žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog
- žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování
- žáci nevyhledávají pouze hry s tematikou násilí, zabíjení a dalších kriminálních činů

Cílem minimálního preventivního programu je ukázat mladé generaci cestu ke zdravému a plnohodnotnému životu a eliminovat v co největší možné míře sociálně patologické vlivy působící v současné době na děti a mládež. Ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

Veškerá práce je postavena na dvou základních principech. Na respektu k potřebám jednotlivce (žáka stejně jako učitele) a na komunikaci a spolupráci uvnitř školy všech se všemi a mezi sebou (učitelů, žáků, rodičů) i vně školy (úřady, policie, ...).

V. Realizace programu

Žáci jsou pečlivě sledováni a s těmi, kteří patří do rizikových skupin, individuálně pracujeme. Jde o spolupráci třídních učitelů, výchovného poradce, vedení školy, školního metodika prevence, školní psychologů, případně dětského lékaře i dětského psychologa. Naše škola má dobrou zkušenost s pořádáním besed a odborných přednášek, hlavně pro žáky 8. – 9. ročníku. Také výuka výchov nabízí přímo z podstaty tohoto typu předmětu řadu možností při aktivním řešení daných problémů. Ve výtvarné výchově se navíc otevírá prostor pro zpracování problematických námětů vlastní výtvarnou fantazií. Po provedení bývá vhodné celou práci završit společným hodnocením a rozhovorem. Jsou zřízeny stálé informační nástěnky, kde jsou důležité informace přístupné žákům i rodičům v přitažlivé formě. Všechny informace o institucích, organizacích a odbornících, kteří působí v oblasti prevence závislosti, jsou shromážděny pro případ potřeby a jsou vždy dostupné.

Strategie prevence společensky nebezpečných jevů

Reakce na zjištění sociálně patologického jevu - Krizový plán

Krizový plán obsahuje postupy, které přesně řeší některé krizové situace, které mohou ve škole nastat. Tyto postupy by měly být jasné a závazné pro každého pracovníka školy.

Šikana

- rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili a s oběťmi (TU, ŠPT)
- nalezení vhodných svědků
- individuální rozhovory se svědky, nikoli však konfrontační (TU, ŠPT)
- zajištění ochrany dětem
- rozhovor s agresory
- domluva pedagogů na spolupráci a postupu, pomoc a podpora oběti

Kyberšikana

- kvalitní odhad situace (vyhodnocení, zda jde o kyberšikanu a zda je škola kompetentní ji řešit)
- nutná spolupráce ŠMP a TU s odborníkem IT
- rozhovor s těmi, kteří na kyberšikanu upozornili a s oběťmi (TU, ŠPT)
- nalezení vhodných svědků
- individuální rozhovory se svědky, nikoli však konfrontační (TU, ŠPT)
- zajištění důkazů, zablokování (odborník IT)
- domluva pedagogů na spolupráci a postupu, pomoc a podpora oběti

Ublížení na zdraví:

- izolovat agresora a oběť (přítomný učitel, TU)
- poskytnutí první pomoci
- volat záchranku (přítomný učitel, TU)
- informovat rodiče (TU)
- zapsat záznam o úrazu (přítomný učitel)

Krádeže

- pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného (MP, bezpečnostní technik, TU)
- ohlásit na místní oddělení policie
- informovat zákonného zástupce

Vandalismus

- ve školním řádu uvést, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti
- vyhotovit záznam o události (MP, bezpečnostní technik)

Návykové látky

- Patří sem alkohol, tabák, omamné látky
- Konzumace není protiprávní (i pro mladší 18-ti let), je považována pouze za nebezpečné chování; takové dítě má nárok na pomoc orgánu soc.-právní ochrany dítěte
- Navádění k užívání a prodej dětem pod 18 let je přestupek nebo trestný čin
- Ve **školním řádu** je vymezen zákaz užívání ve škole i nošení těchto látek do školy
- Žáci byli ve škole **seznámeni s riziky** užívání
- Ve škole byly vytvořeny podmínky pro **předcházení** těmto jevům

Tabákové výrobky

- Pokud je žák přistižen při konzumaci nebo držení, pracovník školy mu výrobek odebere.
- Informuje TU a metodika prevence (příp. vých. poradce, šk. psychologa).
- Metodik prevence sepiše stručný záznam a vyrozumí vedení školy.
- TU informuje zákonného zástupce.
- V případě opakovaného užívání vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany.
- Žák je sankcionován podle školního řádu.

Alkohol

- Pokud je žák přistižen při konzumaci nebo držení, pracovník školy mu alkohol odebere.
- Pokud je žák alkoholem **ohrožen na zdraví**, pracovník školy neprodleně přivolá lékařskou pomoc, pak teprve informuje zákonného zástupce.
- Jestliže nehrozí akutní nebezpečí, pracovník školy informuje TU a metodika prevence (příp. výchovného poradce, školního psychologa).
- TU informuje zákonného zástupce.
- O situaci je sepsán záznam s vyjádřením žáka (datum, místo, zdroj alkoholu). Zápisu a rozhovoru se žákem se zúčastní metodik prevence, vedení školy a zákonný zástupce.
- Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, škola vyrozumí zákonného zástupce, aby si jej vyzvedl.
- Škola informuje žáka i z.z. o možnostech odborné pomoci.
- V případě opakovaného užívání vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany.
- Žák je sankcionován podle školního řádu.
- Pracovník školy může provést u žáka dechovou zkoušku na alkohol pouze na základě předem získaného souhlasu zák. zástupce.
- Obdobný postup volí pracovník školy i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu.
- Pokud pracovník školy **najde ve škole alkohol**, uvědomí vedení školy a uloží u něj alkohol jako případný důkaz.
- Metodik prevence sepiše stručný záznam.

OPL

- Pokud je žák přistižen při konzumaci nebo držení, pracovník školy mu látku odebere.
- Pokud je žák **ohrožen na zdraví**, pracovník školy neprodleně přivolá lékařskou pomoc, předá jim látku k urychlení léčby, pak teprve informuje zákonného zástupce.
- Jestliže nehrozí akutní nebezpečí, učitel informuje vedení školy a zajistí vyjádření žáka a informuje o situaci z.z. a orgán soc.-právní ochrany.
- Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, škola vyrozumí zákonného zástupce, aby si jej vyzvedl, jestliže z.z. není dostupný, vyrozumí škola orgán soc.-právní ochrany.
- O situaci je sepsán záznam s vyjádřením žáka (datum, místo, zdroj alkoholu). Zápisu a rozhovoru se žákem se zúčastní metodik prevence, vedení školy a zákonný zástupce.
- Škola informuje žáka i z.z. o možnostech odborné pomoci.
- Žák je sankcionován podle školního řádu.
- Pracovník školy může provést u žáka test na OPL pouze na základě předem získaného souhlasu zák. zástupce.
- Jestliže má pracovník školy **důvodné podezření**, že ve škole došlo k **distribuci** OPL (může být kvalifikována jako trestný čin, množství nerozhoduje), nahlásí skutečnost vedení školy a to informuje místně příslušné oddělení Policie ČR a zákonného zástupce žáka
- Pokud pracovník školy **najde ve škole látku**, kterou považuje za OPL, uvědomí vedení školy, za přítomnosti dalšího pracovníka uloží látku do obálky (datum, čas a místo nálezu), zalepenou obálku s razítkem školy a podpisem schová do trezoru. Vyrozumí Policii ČR.
- Pokud má pracovník školy **podezření, že žák má OPL u sebe**, bezodkladně vyrozumí Policii ČR a z.z. Žáka izoluje od ostatních a do příjezdu Policie je nutné mít ho pod dohledem. Učitel neprovádí prohlídku žáka nebo jeho věci.

Strategie proti šikanování

1. Předmět

Program proti šikanování slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole. Zaměřuje se především na prevenci šikanování a ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům naší školy. Je nedílnou součástí Školní preventivní strategie a Minimálního preventivního programu

2. Prevence

- pravidelné i mimořádné třídnické hodiny – komunikace s žáky je základ
- dozory o přestávkách
- seznámit rodiče a děti s programem proti šikanování „co dělat v případě, že vím o šikaně“
- vytvořit bezpečné prostředí pro žáky – vědět, na koho se mohou obrátit (vedení školy, výchovný poradce, metodik prevence, vyučující, kterému věří, schránka důvěry)
- vysvětlit žákům (úměrně jejich věku), že oznámení šikany není žalování!
- vysvětlit žákům, že přihlížet šikaně je také podílení se na ní
- snaha o vytvoření pozitivních vztahů mezi žáky i učiteli
- podpora solidarity a tolerance, vědomí sounáležitosti
- posilování a vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňovat spolupráci mezi dětmi
- do prevence boje proti šikaně se zapojují všichni pedagogičtí pracovníci školy
- školní metodik prevence a výchovný poradce informují prostřednictvím nástěnky o krizových tel. linkách

3. Postup při oznámení šikany

Postup pedagogického pracovníka

- informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy; vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže
- má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy
- v případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy
- navrhne v pedagogické radě potrestání agresorů

Postup ředitele školy

- přijme informaci o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák)
- rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami, nebo zda škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR
- v případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů
- zajistí informování rodičů o vyšetřování šikany, nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí
- v případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů
- v mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu³
- v mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto skutečnost Policii ČR
- oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka
- pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu

- projedná v pedagogické radě potrestání agresorů
- Postup rodičů při podezření na šikanování**
- rodiče informují o podezření na šikanování třídního učitele popřípadě dalšího pedagogického pracovníka, při jehož hodinách nebo dohledu nad žáky k šikaně dochází
- nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně metodika prevence či výchovného poradce, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy
- v případech prokazatelných projevů šikany se rodiče přímo obrátí s informací na ředitele školy

4. Krizový plán – „co dělat, když se šikanuje“

Krizový scénář pro počáteční stadia šikany

Zdroje informací

Všichni pedagogičtí pracovníci musí postupovat koordinovaně a chránit zdroj informací.

- sdělení rodičů
- vlastní pozorování
- poznatky od vyučujících nebo žáků

1. krok – odhad závažnosti

Velmi důležité je určit, zda:

- Daný problém vyřešíme v rámci školy.
- O pomoc požádáme odborníka zvenčí.

V případech pokročilého stadia už tato problematika patří odborníkům.

Pro odhad závažnosti máme 4 kritéria:

- způsob chování a vypovídání obětí a svědků
- závažnost a četnost agresivních projevů
- čas – jak dlouho šikanování trvá
- počet agresorů a obětí

2. krok – rozhovor s informátory a obětí (provádí VP, ŠMP)

- Jakoukoliv informaci je třeba prověřit a vše si zaznamenat.
- Důležité je, aby nás oběť vnímala jako oporu a cítila od nás možnou pomoc.
- Pro oběť je potřeba problém ventilovat, my musíme trpělivě naslouchat a vcítit se do situace oběti.
- Rozhovor musí být proveden tak, aby o něm ostatní nevěděli (možná pomsta agresorů).
- Oběť nemusí nic říct, může plakat nebo mlčet, bojí se chodit do školy, má strach, bojí se vše říct učitelům i rodičům. S obětí bychom měli hovořit jiný den než s agresory.

Pravidla:

- nezpochybnovat, nedávat rady, jen vnímat
- ověřit jakoukoliv výpověď
- neslibovat, co není možné splnit
- vše zapsat pro další potřebu

3. krok – nalezení vhodných svědků

Spolupráce s informátory a oběťmi nám pomůže vytipovat vhodné svědky.

- Žáci mohou mít dvě tváře.
- Důležití jsou žáci, kteří sympatizují s obětí.
- Rozhovor se svědky vést jednotlivě, aby o nich nevěděli ostatní žáci (souvisí s ochranou oběti).

4. krok – individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky

V případě protichůdných informací. Nesmí se konfrontovat oběť s agresorem.

5. krok – ochrana oběti

- zpřísnit dozory (ošetřit pohyb dětí na záchodech, cestě ze školy a do školy)
- se souhlasem vedení školy je možné nechat oběť doma

6. krok – rozhovor s agresory

- vnější obraz šikanování – popis patologického chování
- shromažďování důkazů

7. krok – jednání výchovné komise (vedení školy, metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, rodiče žáka, případně přizvaný odborník zvenčí)

Nástin struktury jednání:

- úvod, přivítání, seznámení rodičů s problémem
- postoj školy k nežádoucím projevům chování
- vyjádření zákonných zástupců
- možná navrhovaná řešení ze strany zákonných zástupců (u agresora), aby se situace zlepšila
- seznámení rodičů s konkrétními řešeními, které navrhuje škola
- nezapomenout upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud tato přijatá nepomohou
- provedení zápisu z jednání, který obsahuje závěr, podpisy všech zúčastněných osob a souhlas rodičů, že byli s celou záležitostí seznámeni a s navrhovanými řešeními souhlasí (případně důvody proč nesouhlasí)

8. krok – rozhovor se zákonnými zástupci oběti

Doporučení:

- sejít se v jiný den, než jsou výchovné komise,
- sdělit zákonným zástupcům, jak jsme postupovali (řešení, závěry, domluva na dalších opatřeních)
- časový horizont pro sledování situace (po týdnu, 14 dnech)

9. krok – práce s celou třídou

Uzavření celé záležitosti vedením školy přede všemi žáky ve třídě – VP, ŠMP, TU.

Je třeba provést:

- ozdravení třídy – dlouhodobý proces
- nastavení nových funkčních pravidel
- možnosti práce se třídou v rámci třídnických hodin
- informování všech členů pedagogického sboru, shrnutí případu, seznámení s nastavenými pravidly

Krizový scénář práce se třídou v třídním kolektivu
Informace (informátor, kdokoli kdo na problém upozorní)

Odhad závažnosti onemocnění, zvážit stádia:

- počáteční
- pokročilé
- neobvyklá forma šikany

1. Techniky mapující klima ve třídě

2. Sofitmetrie (ŠMP, VP)

- zvláštní místnost
- individuální práce se žáky

3. Práce se třídou

- (komunikační kruh) ŠMP, VP, za účasti TU
- pojmenování problému ve třídním klimatu

4. Vypracování závěrečné zprávy (ŠMP, VP)

- důvěrná
- popis I., II., III. části pásma k mapování vztahů
- závěr
- doporučení, rizika

5. Info a diskuze TU, ŠMP, VP, VŠ

- popis dění ve třídě
- kroky k řešení
- role pedagoga

6. Kulatý stůl „INFO“ (ŠMP, VP, VŠ)

- schůzka s pedagogy, kteří ve třídě učí
- seznámení s problematikou pedagogický sbor

7. Schůzka s rodiči (VŠ – písemnou formou)

- „mimořádná“,
- účast TU, VP, ŠMP, VŠ
- seznámení s problémem (obecně) ne jmenovitě!
- pokud má zákonný zástupce zájem, vždy individuálně se zákonným zástupcem o jejich dítěti

8. Výchovná komise viz krizový scénář u počátečního stádia

- písemná forma vyzvání
- struktura

9. Spolupráce se specializovaným zařízením

- diagnostické ústavy

10. Práce se třídou

Prevence:

- bezpečné klima
- kamarádké vztahy (spolupráce učitel + žáci)
- třídnické hodiny
- výlety
- adaptační pobyty

Důležité kontakty:**Tísňová volání**

- 112 – tísňové volání (centrální číslo)
- 150 – Hasiči
- 155 – Záchraná služba
- 156 – Městská policie
- 158 – Policie

Linka bezpečí, pomáhá dětem a dospívajícím řešit těžké životní situace. Slouží především těm, kteří si nevědí rady se svými problémy, cítí se ohroženi a z nejrůznějších důvodů se nechtějí nebo nemohou svěřit někomu ze svého okolí. Přesto však potřebují pochopení, podporu, důvěru a zároveň kvalifikovanou radu a pomoc.

- 800 155 555 dětská linka
- 800 111 113, 724 727 777 linka vzkaz domů (dítě na útěku)
- 840 111 234 rodičovská linka
- ilb@linkabezpeci.cz
- www.internethelpine.cz
- www.linkabezpeci.cz
- www.linkaduvery.cz
- www.ditenauteku.ic.cz

Kontaktní centrum ŽELVA, Vrahovická 83, 796 01, Prostějov

- 582 361 401
- 777 916 286
- zelva@podaneruce.cz

Středisko sociální prevence, Na Vozovce 26, 779 00 Olomouc

- 585 427 141

Dětské krizové centrum

- 241 484 149
- problem@дитеkrize.cz

Pedagogicko-psychologická poradna – Prostějov, Vrchlického 5 - Mgr. Vlasta Recová

- 582 345 139, 582 344 237
- ppp-prostejov@volny.cz, ppp-recova@volny.cz

Internetové odkazy

- www.odrogach.cz
- www.drogy.net
- www.drogovaporadna.cz
- www.drogy-info.cz
- www.prevcentrum.cz
- www.sikana.org
- www.varianty.cz
- www.drom.cz
- www.soscentrum.cz (denní krizová služba)
- www.sanarim.cz
- www.kr-olomoucky.cz
- www.nasedite.cz
- <http://anorexie.wz.cz>
- <http://bulimie.pppinfo.cz>

V boji proti sociálně patologickým jevům se chceme zaměřit na tyto oblasti:

a) Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou na setkání s třídním učitelem seznámeni se záměry a způsobem realizace minimálního preventivního programu. Rodiče jsou informováni o možnosti spolupráce s vedením školy, výchovnou poradkyní a školním metodikem prevence. Dále jsou informováni o nebezpečí výskytu sociálně patologických jevů a zdravém životním stylu. Cílem je pomoci rodičům a jejich dětem orientovat se v problémové oblasti, vhodně vybrat další studium a povolání a také případně pomoci při konkrétních problémových životních situacích.

Konkrétní informování rodičů:

- třídní schůzky (2x ročně)
- konzultace - dle individuální domluvy

Webové stránky školy – www.zskol.cz

b) Spolupráce s pedagogickými pracovníky školy

Předávání všech informací o školení, o nových metodách a technikách prevence ostatním pedagogům. Zajišťovat systematicky proškolení všech pedagogických pracovníků. Získání dalších pedagogů pro minimální preventivní program a jeho realizaci.

Školní psycholog

- snaží se přiblížit psychologické služby žákům, rodičům a pedagogům
- žáci přicházejí s osobními problémy, které je trápí (například s učením, vztahy, ve škole a doma)
- může jim být poskytnuta jednorázová konzultace i opakovaná intervence, pokud se dostanou do situací, které neumějí momentálně zvládnout
- psycholog také vstupuje do tříd a pomocí různých aktivit se snaží vytvářet pozitivní školní klima
- pedagogům poskytuje odbornou a metodickou pomoc v jejich každodenní práci
- věnuje se také rodičům, poskytuje jim konzultace, podporu při vedení a zvládnání dětí, pomoc v komunikaci se školou

Krizový štáb

- zástupce vedení školy (ředitel školy nebo zástupkyně ředitele)
- školní psycholog
- metodik prevence sociálně patologických jevů
- výchovný poradce
- třídní učitel

c) Aktivita pro žáky

1. Oblast školního vyučování
2. Oblast mimoškolní výchovy ve školní družině
3. Oblast mimoškolní výchovy v klubu
4. Oblast aktivit pro volný čas dětí
5. Jednorázové akce
6. Pobytové akce

Ve všech oblastech jsou stanovena základní pravidla práce s dětmi:

- Vytvářet prostředí, ve kterém budou děti vedeny k samostatnosti, zodpovědnosti a sebeúctě s dostatečným prostorem pro seberealizaci dítěte.
- Podněcovat v dětech pocit zodpovědného přístupu k vlastnímu zdraví a vést děti ke zdravému životnímu stylu.
- V boji proti návykovým látkám se zaměřit především na společensky akceptované drogy, protože s těmi se děti běžně setkávají. Tyto drogy mají na svědomí prokazatelně mnohem větší počet lidských životů než drogy zakázané.
- Při prevenci dalších nebezpečných jevů klást důraz na problematiku snižování lidské důstojnosti – vydírání a šikany. Zdůraznit nebezpečí lhostejnosti.
- Věnovat náležitou pozornost dětem, u kterých existuje důvodné podezření ze zanedbávání povinné péče nebo dokonce týrání ze strany dospělých.
- Pěstovat v dětech vědomí rovnosti všech lidí bez rozdílu národnosti a barvy pleti. Vysvětlovat nebezpečí rasismu a xenofobie.
- Vést děti k zodpovědnosti při budoucím výběru partnera, zodpovědnému a stabilnímu vztahu, zdůraznit zodpovědnost při zakládání rodiny.
- V průběhu celé školní docházky vytvářet v dětech vztah k životnímu prostředí, ve kterém žijí, a bojovat proti vandalismu.

1. Oblast školního vyučování

1. stupeň

1. – 3. ročník ZŠ

Prvouka

Témata:

Péče o zdraví

- ochrana zdraví a čistota
- zdraví a nemoc
- zdraví a výživa (zásady správné výživy – látky tělu prospěšné a škodlivé)
- otužování, význam pobytu na čerstvém vzduchu, ochrana před infekcí, poukázat na nebezpečí pobytu v zakouřené místnosti (pasivní kouření)
- lidské tělo, hlavní části těla, naše smysly – zdůraznit správnou činnost lidského těla a nutnost správné péče o ně, základem zdraví je zdravý životní styl

Rodina a společnost

- zásady společenského chování na ulici, v dopravních prostředcích, v kině, v divadle

- mezilidské vztahy, chování ke spolužákům a kamarádům, k dospělým, cizím a neznámým lidem
- práva dětí, úmluva o právech dítěte
- prvky sexuální výchovy

Společnost a bezpečí

- bezpečnost na ulici, na chodníku a silnici, jak se chovám na silnici, chodec, cyklista
- práva dětí, úmluva o právech dítěte
- Ajaxův zápisník – celoročně spolupráce s Policií ČR i s návštěvami v hodinách (bezpečí doma i na ulici, nouzová čísla, důvěra v policii)
- základní prvky první pomoci
- prvky sexuální výchovy – podle situace ve třídě

Člověk a příroda

- péče člověka o přírodu kolem nás, ochrana zeleně, chráněná krajinná oblast
- péče o rostliny a zvířata
- tříděný odpad, recyklace odpadu
- péče o životní prostředí, čistota vody, vzduchu a země – zdůraznit vztah k životnímu prostředí (nebezpečí vandalizmu)

Moje rodina

- vztahy mezi jednotlivými členy rodiny
- co kdo doma dělá – role otce, matky, pomoc dětí v domácnosti
- prvky sexuální výchovy – přiměřeně věku

Práce a odpočinek

- režim dne – práce, volný čas, spánek
- zdravé pracovní návyky
- využití volného času – zdůraznit aktivní odpočinek, věnovat se nebezpečí závislosti na televizi a ostatních médiích (počítačové hry)

Pracovní činnosti

Témata:

- výroba dárků pro své blízké, láska k druhému, zlepšení rodinných vztahů

4. – 5. ročník ZŠ

Vlastivěda

Témata:

Naše vlast - náš domov

- vlast, budovat v dětech národní hrdost, hrdost na historii našeho národa
- domov a jeho okolí
- poukázat na ČR jako součást evropského domu, perspektiva soužití různých národů v rámci EU
- naši sousedé, jiné národy a rasy – nebezpečí rasismu a xenofobie
- česká republika, státní symboly

Škola a život ve škole

- chování a povinnosti žáků ve škole, základy slušného chování – vztahy učitel-žák i vztahy mezi spolužáky (upozornit na nebezpečí šikany nebo vydírání, upozornit děti na nutnost okamžitého řešení problému) dle situace ve třídě

Přírodověda

Témata:

Příroda

- podmínky života, teplo, voda, vzduch, země

Člověk a příroda

- vztah člověka k přírodě, výjimečnost člověka, lidské výtvořiny, nebezpečí zničení přírody člověkem
- nutnost zodpovědného vztahu člověka k přírodě, ekologie
- význam lesů, pobyt na čerstvém vzduchu, ochrana lesů
- chování v přírodě, ochrana přírody, ochrana vody, půdy, vzduchu, rostlin a živočichů – zdůraznit zodpovědný vztah člověka k budoucnosti přírody

Lidské tělo

- člověk, orgánové soustavy lidského těla, význam pohybu pro zdraví člověka – zdůraznit nebezpečí pasivní zábavy, rovnováha aktivní a pasivní rekreace, vyvážená strava – podíl bílkovin, tuků, cukrů, význam vitamínů a stopových prvků. Nebezpečí jedovatých látek – drogy

- hygiena jednotlivých soustav, nebezpečí infekčních nemocí – drogy nebezpečí přenosu krevní cestou (AIDS, infekční žloutenka)

Dalšími předměty, které se budou podílet na prevenci sociálně nebezpečných jevů a na výchově ke zdravému životnímu stylu budou:

- literární výchova (vhodná volba doplňkové četby)
- výtvarná výchova (koláže a návrhy plakátů s protidrogovou problematikou, téma stop cigaretám a alkoholu, téma nebezpečí ze strany cizích lidí)
- tělesná výchova (vytváření kladného vztahu k pohybovým aktivitám, posilování sebevědomí, využití volného času pohybovou aktivitou, sportem, aktivní regenerací a rekreací.

2. stupeň

Problematika bude řešena především v předmětech: přírodopis s ekologickým zaměřením, občanská výchova a rodinná výchova. Zvláštní prostor bude věnován tématice v předmětech chemie, pracovní činnosti, literární, výtvarná a tělesná výchova. Vhodně a nenásilně lze navázat i v jazycích, zeměpise, výpočetní technice atd.

Občanská výchova

Témata:

Škola

- školní řád, třídní samospráva, školní klub, zájmová činnost
- mezilidské vztahy, učitel x žák, žák x žák, vztahy ve skupinách

Domov

- kulturní dědictví, kultura v životě člověka, kultura hmotná, duchovní, zábavní, masmedia – jejich přínos a nebezpečí, české národní bohatství, český národ
- kulturní tradice, zvyky a nářečí – hrdost
- význam místní kultury, památná místa a významné osobnosti regionu-budování vztahu k rodišti, bydlišti, regionu a celé vlasti
- vztah občana ke státním symbolům, vysvětlení pojmu národní hrdost, ČR jako partner a budoucí člen EU

Člověk a dospívání

- proměny a problémy v dospívání
- naplnění života v přátelství a pomoci, práce pro druhé, vztah ke starým, nemocným a postiženým
- lidská setkání, osobní vlastnosti a schopnosti, nedostatky člověka a způsoby jejich překonání

Člověk a společnost

- zásady morálky, slušnost, ohleduplnost, pomoc slabším spolužákům
- nebezpečí šikany a vydírání, bojovat proti lhostejnosti
- budovat v žácích pocit jedinečnosti každého člověka
- základní lidské rasy – rovnocennost lidských ras, nebezpečí rasismu a nenávisti k jiným národům – skini, nacionalisté, poukázat na nesmyslnost projevů rasové a národnostní nesnášenlivosti
- lidská práva a povinnosti
- duchovní a věcné hodnoty, žebříček hodnot
- vztahy ve škole, školní řád – vztah mezi učitelem a žákem a mezi žáky navzájem, pravidla slušnosti, vzájemná pomoc, netolerovat ubližování druhým (nebezpečí šikany a lhostejnosti)

Člověk a práce

- příprava na obživu a spol. uplatnění, volba povolání
- vzdělání, profesní profil a růst, rekvalifikace
- nezaměstnanost
- důležitost volby, zhodnocení předpokladů
- exkurze (různá zaměstnání)
- možnosti absolventa ZŠ, informace, trh práce

Bezpečnost občanů

- orgány činné v trestním řízení, policie, soudy, zařízení nápravné výchovy
- hranice trestní zodpovědnosti, ochrana společnosti před pachateli trestných činů

Člověk a občanský život

- základy společenského chování, slušnost ohleduplnost, tolerance názorů a zájmů ostatních lidí, schopnost prosazovat své zájmy slušnou formou, sebeprosazení, schopnost odmítnout něco s čím vnitřně nesouhlasím, odmítání agrese, schopnost argumentovat, komunikační dovednosti
- zákon o rodině, úmluva o právech dítěte, ochrana ohrožených dětí, linky důvěry
- význam vzdělání v životě člověka, celoživotní vzdělávání, kvalifikace, rekvalifikace – kvalifikovaný člověk má větší šanci uspět v životě, možnosti absolventa ZŠ při získávání informací
- pojištění, životní jistoty, charita

Základy etiky

- člověk a svoboda, vztah svobody a odpovědnosti, morálka, charakter, úcta k člověku, ochrana života; každý člověk musí mít v sobě svůj „mravní zákon“

Stát a právo

- vznik práva, právní režimy
- národy a národnostní menšiny

Globální problémy lidstva

- planetární problémy, důsledky lidských zásahů, osud naší planety
- problémy s osidlováním a přelidněním
- konzumní společnost
- problémy národnostní, náboženské, náboženské sekty

Volný čas

- kultura, sport, zájmy a záliby, tvořivost, aktivní a pasivní zábava (nebezpečí televize, videa, videoher, počítačů a hracích automatů); sportovní a zájmové organizace a kroužky

Životní perspektivy

- životní plány, cíle
- adaptace na životní změny
- reálné hodnocení vlastních schopností a dovedností
- smysl lidského života

Přírodopis

Témata:

Člověk a příroda

- podmínky života na zemi, ochrana přírody a živočichů
- člověk a jeho životní prostředí, význam pohybu v čistém přírodním prostředí, úloha rekreace, život v souladu s přírodou
- jedovaté rostliny, nebezpečí otrav a zneužití
- ekosystémy a jejich vzájemné propojení, ekosystémy přirozené a umělé
- péče o rostliny a zvířata
- nebezpečí zničení života na zemi
- zodpovědný vztah k životnímu prostředí

Ekologická výchova

- vztah člověka a přírody, ochrana přírody a přírodních památek, ekologické aktivity; člověk představuje pro přírodu největší nebezpečí (ničení rovníkových pralesů, globální oteplování)
- zdravý způsob života – schopnost člověka žít tak, aby co nejméně poškozoval svoje zdraví, ale také přírodu a životní prostředí (princip trvale udržitelného rozvoje)

Lidské tělo

- funkce opěrné soustavy – první pomoc
- základní životní funkce lid. těla
- trávicí soustava – výživa
- dýchací soustava – ekologie prostředí, zdravý životní styl, prevence kouření
- mízní soustava – škodlivé vlivy
- nervová soustava – stres a jeho zvládnutí
- rozmnožování – důležitá období života, odpovědnost za druhé

Zdraví a nemoc

- drogová prevence, nebezpečí vlivu prostředí, civilizační choroby

Rodinná výchova

Témata:

Rodina, partnerství, manželství

- komunikace v rodině, dospívání a problémy v rodinných vztazích
- význam správné volby partnera, zodpovědnost za budoucnost svoji i svých dětí – nebezpečí vztahu s nezralým, nezodpovědným člověkem nebo člověkem závislým na alkoholu nebo drogách
- význam a funkce rodiny, zodpovědnost při zakládání rodiny, potřeba materiálního zázemí
- rozpad rodiny, příčiny a důsledky, odpovědnost rodičů za výchovu dětí (častou příčinou je závislost na alkoholu, drogách nebo gamblerství)

Péče o zdraví

- zdravá výživa, alternativní směry, reklama versus výživová doporučení odborníků

Rozvoj osobnosti

- charakterový vývoj, temperamentové typy – využití výhod
- sebepoznání, sebehodnocení
- představy o budoucnosti, odpovědnost za druhého
- rozvoj citů, úcta k sobě i druhým
- význam opravdového přátelství – přítel je opora v nesnázích
- nebezpečí nevhodných „kamarádů“, nebezpečí party - vědomí vlastní hodnoty a hodnoty vlastního zdraví, schopnost obhájit vlastní názor – umění odmítnout
- řešení problémů
- situace ohrožující zdravý vývoj osobnosti

Ochrana za mimořádných situací

- situace ohrožení – pomoc ostatním
- varovné signály, vyhlášení, kryty
- zásady poskytnutí první pomoci, nouzová telefonní čísla, jak telefonovat
- poskytnutí první pomoci – ohrožení života
- první pomoc při otravách, poranění elektrický proudem, psychické poruchy

Návykové látky

- návykové látky, centra odborné pomoci, základní druhy
- látky poškozující zdraví, nevhodné životní prostředí, kouření, alkohol, drogy
- mechanismus účinku drogy, vznik návyku, nebezpečí související se zneužíváním návykových látek, předávkování, infekce (žloutenka, AIDS), rozpad rodiny, ztráta zaměstnání, trestní stíhání
- centra odborné pomoci, modelové situace

Sexuální výchova

- rozmnožování, vývoj jedince, lidský zárodek a jeho vývin – zodpovědnost k budoucímu životu, životospráva budoucí matky, látky ohrožující zdravý vývoj plodu – cigarety, alkohol, drogy
- přehled hlavních období lidského života, zvláštnosti období dospívání – v období dospívání je největší nebezpečí vzniku závislosti, zároveň dochází k největším poškozením organismu
- plánované rodičovství, antikoncepce, klást důraz na zodpovědný výběr partnera
- promiskuita, prostituce, obchod s „bílým masem“, porno časopisy, porno stránky na Internetu, přenosné nemoci, pohlavní nemoci, AIDS, význam antikoncepce, zodpovědná volba partnera, citový vztah a důvěra k partnerovi
- sexuální obtěžování v rodině i mimo ni, linky důvěry

Pracovní výchova

Témata:

Volba povolání

- možnosti absolventa ZŠ, realizace programu volba povolání
- výběr povolání

Pracovní činnosti - péče o dítě

Témata:

Plánované rodičovství

- zodpovědnost při výběru partnera, vhodná doba pro založení rodiny, životospráva v těhotenství, příprava na péči o dítě

Péče o dítě

- jednotlivá období vývoje, jejich specifika při péči
- péče o nemocné dítě

Dalšími předměty, které se budou podílet na prevenci sociálně nebezpečných jevů a na výchově ke zdravému životnímu stylu budou:

- chemie (škodlivé látky a jejich vliv na organismus, první pomoc při otravách)
- literární výchova (vhodná volba doplňkové četby),
- výtvarná výchova (koláže a návrhy plakátů s protidrogovou problematikou, a téma stop AIDS, stop cigaretám a alkoholu, témata s nebezpečím prostituce a obchodu s „bílým masem“, porno časopisy)
- tělesná výchova (vytváření kladného vztahu k pohybovým aktivitám, posilování sebevědomí, využití volného času pohybovou aktivitou, sportem, aktivní regenerací a rekreací)
- pracovní činnosti - pěstitelské práce (ekologie, ochrana životního prostředí, léčivé a jedovaté rostliny, nebezpečí jejich zneužití),
- pracovní činnosti - dílny (lze využít k úpravě nástěnky, modelů nebo obrázků, schránky důvěry)
- pracovní činnosti - vaření (stravovací režim, změna stravovacích návyků, příprava zdravých pokrmů)
- hudební a dramatická výchova (příprava vystoupení na besídkách, sborový zpěv, scénky, ...)
- náboženství (dětem je umožněno navštěvovat nepovinný předmět náboženství)

Další aktivity nesouvisející přímo s vyučovacím procesem

- ve škole pracuje výchovný poradce, školní metodik sociálně patologických jevů, školní psycholog; pro žáky i rodiče jsou ustanoveny konzultační hodiny (rada či informace při řešení rodinných problémů, výběr povolání, konfliktní situace, ...)
- žakovská rada – děti mají své zástupce, kteří předávají informace, podněty, návrhy, atd. od žáků k vedení školy či k učitelům a naopak předávají důležité informace zpět žákům
- přestávky - děti dále mohou o přestávkách využít volného přístupu do tělocvičny, do dvora (dle počasí), kde mohou dle rozpisu za dozoru pedagogických pracovníků aktivně využít volného času.
- školní kantýna - je po domluvě zásobena také zdravějšími potravinami (múslí, šátečky a koláče, ...), a dostatečným množstvím pití (hlavně minerální vody). Na prvním stupni je pitný režim vyřešen formou dávkovačů ovocných šťáv smíchaných s pitnou vodou (doporučeno OHS).

2. Oblast mimoškolní výchovy ve školní družině

Ve školní družině se soustředíme především na budování správných hygienických návyků, vybudování vztahu k vlastnímu zdraví. Zároveň budeme volit pracovní náplň tak, aby dětem poskytovala radost z úspěšně vykonaného úkolu a tím bylo posilováno sebevědomí dítěte.

Děti budou vedeny k samostatnosti a nezávislosti. Budou soustavně vychovávány k dodržování pravidel slušnosti a ohleduplnosti. Děti se budou učit spolupracovat a vzájemně si pomáhat. Cílem je vychovat v dětech schopnost prosadit slušnou formou svůj názor, ale v případě potřeby se i dokázat podřídit potřebám většiny.

Prostředky, kterých budeme k dosažení těchto cílů využívat, jsou především kolektivní hry, výtvarná a pracovní činnost, neformální besedy, návštěvy výstav, představení.

Pozornost bude přirozeně věnována i problematice rasové a národnostní nesnášenlivosti a šikany. Děti budou vedeni k zdravému způsobu života (stravování, pitný režim). Od nejútlejšího věku budeme děti srozumitelnou formou seznamovat s nebezpečím drogové závislosti.

Děti jsou vedeny k využití volného času pohybovou aktivitou na dvoře a v tělocvičně, což má velký ozdravný vliv na organismus dětí. Relaxovat mohou při návštěvě počítačové učebny formou vhodných počítačových her. Jednou za čtrnáct dní je možnost návštěvy bazénu. Při únavě děti jsou zařazovány prvky jógy a relaxace.

3. Oblast mimoškolní výchovy ve školním klubu

V oblasti mimoškolní výchovy se zaměříme na smysluplnou náplň volného času, aktivní zábavu dětí a pocit seberealizace. Náplň bude volena tak, aby všechny děti zažily pocity možnosti výběru činnosti, pocity úspěchu a zvyšovalo se tak jejich sebehodnocení. Při kolektivních činnostech budeme klást důraz na schopnost spolupráce mezi dětmi a utužování pocitu sounáležitosti.

Děti budou vedeny v duchu zásad zdravého životního stylu, schopnost člověka žít tak, aby co nejméně poškozoval svoje zdraví, ale také přírodu a životní prostředí. V neformálních rozhovorech je vychovatel vhodným způsobem seznámí s nebezpečím drogové závislosti.

Pozornost bude rovněž věnována nebezpečí snižování lidské důstojnosti mezi dětmi (netolerovat ubližování druhým, nebezpečí, šikany a lhostejnosti). Zdůrazněn bude význam opravdového přátelství (přítel je opora v nesnázích) i nebezpečí nevhodných „kamarádů“, nebezpečí party. V dětech bude rozvíjeno vědomí vlastní hodnoty a hodnoty vlastního zdraví, podporována schopnost obhájit vlastní názor – umění odmítnout.

Od nejtělejšího věku budeme zdůrazňovat význam zdravé rodiny a později se zaměříme na zodpovědnou volbu partnera, zodpovědnost v sexuálním životě a později při založení rodiny.

Činnost ve školním klubu se odehrává dle rozvrhu v klubovně, v počítačové učebně, tělocvičně a posilovně, jednou za týden v bazéně. Dle plánu práce bude pro děti zorganizován sběr papíru, dále pak sběratelská burza, sportovní a jiné soutěže (např. louskáček – luštění)

Na volné dny (víkendy a prázdniny) jsou nachystány turnaje, výlety a turistické akce, pobyty na horách a na táboře.

4. Oblast aktivit pro volný čas

- Sportovní kroužky: míčové hry, fotbal, pohybové dovednosti

Ve sportovních kroužcích se budeme zaměřovat na vybudování kladného vztahu k pohybovým aktivitám u našich dětí. Budeme se snažit zároveň u dětí vybudovat kolektivní cítění a umění ovládat svoje momentální pocity. Tomu se budeme věnovat především v kolektivních sportech. Domníváme se, že se sport může stát vhodným prostředkem k budování sebevědomé a vyrovnané osobnosti, která nebude prosazovat svoje zájmy na úkor ostatních.

- Hudebně-dramatický kroužek

Poskytuje dětem možnost seberealizace a vyjádření svých názorů prostřednictvím her, písní a scének. Je také přípravou pro budoucí zájemce o studia na konzervatořích či práci v médiích.

- Výtvarný kroužek

Podobně jako hudebně-dramatický, tak i tento kroužek si klade za cíl probouzet v dětech estetické cítění a smysl pro krásno. Prostředkem k tomu se stává výtvarný projev dětí. Pokroky zaznamenáváme především v oblastí netradičních výtvarných technik.

- Počítačový kroužek - Informatika

V kroužku si budou děti osvojovat základní dovednosti při práci s počítačem, budou si prověřovat vědomosti v různých oblastech souvisejících nejen se školní výukou. Zároveň jim bude poskytnuta možnost relaxace při počítačových hrách, ale zároveň bude zdůrazněno nebezpečí závislosti na počítačích a hrách.

- Keramický kroužek

Děti se zde seznamují s vlastnostmi hlíny, učí se základní postupy jejího zpracování, vytvářejí jednoduché výrobky. Smyslem kroužku je v dětech probouzet smysl pro estetiku a umožnit dětem vyjádřit se novou formou výtvarného projevu. Dává jim možnost realizace. Cílem je dosáhnout u dětí pocitu sebeuspokojení z vlastního úspěchu. Práce dětí tohoto kroužku budou prezentovány v budově školy, stanou se součástí její výzdoby a ty nejzdařilejší budou prezentovány na různých výstavách.

- Literární kroužek: školní knihovna

Tento kroužek si klade za cíl probouzet v dětech lásku ke knihám a potřebu číst. Děti se naučí orientovat se při vyhledávání informací v knihách, na počítačích i na internetu. Těchto dovedností pak mohou využít při přípravě na vyučování (referáty, čtenářské deníky) a později i při výběru studia a povolání.

- Kroužek českého, anglického, německého jazyka

Kroužek je pro žáky příležitostí ve zdokonalení se v konkrétním jazyku.

- Kroužek logopedický

Poskytuje dětem možnost nápravy řečových vad.

- Kroužek Biofeedback

Biofeedback je terapeutická metoda s úspěchem využívána při odstraňování řady problémů majících původ v lidské psychice. Její indikací jsou často problémy, na které dosud neexistuje buď efektivní nebo alternativní metoda nápravy.

Seznam mimoškolních aktivit na ZŠ Kollárova :

Název aktivity	zajišťuje
A. Školní kroužky	
▪ Sportovní hry Jurečková	Mgr. Lenka Kúhrová, Mgr. Pavel Entner, Kamila
▪ Literární kroužek a školní knihovna	Mgr. Dagmar Sklenářová, Mgr. Dana Spisarová
▪ Počítačový kroužek	Mgr. Dana Spisarová, Mgr. Iveta Koudelková, Mgr. Michal Černý, Mgr. Lenka Kúhrová
▪ Keramický kroužek	Mgr. Dana Spisarová, Simona Zbořilová
▪ Kroužek hudebně-dramatický	Mgr. Jarmila Ottová, Mgr. Věra Králová
▪ Logopedický kroužek	Mgr. Kamila Jurečková, Mgr. Petra Míčová Mgr. Ludmila Teturová
▪ Výtvarný kroužek	Mgr. Petra Míčová
▪ Kroužek Biofeedback	Mgr. Dana Žurková
B. Kroužky organizované v rámci klubu	
▪ Sportovní kroužek	Jiří Toman
▪ Střelecký kroužek	Jiří Toman
▪ Posilovna	Jiří Toman
▪ Bazén	Jiří Toman
C. Kroužky organizované v rámci školní družiny	
▪ Hanácký kroužek	Mgr. Iva Kuřilová

5. Jednorázové akce

V loňském roce proběhlo několik zajímavých akcí, které bychom chtěli zopakovat pro žáky jiných ročníků, volit budeme podle aktuální nabídky.

6. Pobytové akce

V letošním školním roce opět proběhne lyžařský výcvikový kurs, kterého se zúčastní žáci sedmých tříd, případně žáci osmých a devátých tříd. Všichni žáci prvního stupně mají možnost jet ke konci školního roku na školu v přírodě. Pro žáky druhého stupně organizujeme vícedenní výlety, v případě nutnosti i adaptační kurzy.

VI. Plán školního metodika prevence sociálně nebezpečných jevů

Úkol	termín
▪ Seznámení vedení školy a pedagogického sboru s plánem prevence	30. 9.
▪ Stanovit konzultační hodiny s žáky	14. 9.
▪ Účast na školení s protidrogovou tematikou	průběžně
▪ Rozšiřování knihovny a videotéky s protidrogovou tematikou	průběžně
▪ Seznamovat pedagogický sbor s novými poznatky	průběžně
▪ Sledovat problémové žáky a navázat spolupráci s rodinou žáka	průběžně
▪ Spolupracovat s PPP kraje, PPP a PdF UP	průběžně
▪ Doplnovat informační tabuli s protidrogovou tematikou	průběžně
▪ Řešení dotazů ve schránce důvěry	průběžně

VII. Shrnutí a závěr

Jak bylo řečeno v úvodu, cílem je zvyšování odolnosti žáků vůči sociálně patologickým jevům, snížení rizika vlivů, které narušují jejich zdravý osobnostní a sociální vývoj. Účinná prevence musí ovlivňovat chování dětí a dospívající mládeže. Je nezbytně nutné vytvářet podmínky pro příznivé klima a zdravý pracovní režim žáků a učitelů ve všech částech vzdělávacího procesu. Do forem výuky je vhodné aplikovat všechny dostupné druhy propagace zdraví a zdravého života, např. v rámci projektových dnů. Velmi důležité je vybudování důvěry a partnerského vztahu k žákům. Žáci mají právo na vyslovení a obhajobu vlastního názoru a také na veselého, spravedlivého a spokojeného učitele. A my jsme přesvědčeni, že to dokážeme žákům na naší škole poskytnout. V loňském roce proběhla rekonstrukce školy, která v konečném důsledku znamenala další zlepšení podmínek života a práce pro žáky a učitele na této škole. Došlo také k dalšímu vybavení učeben audio a video technikou, pořízení dalších počítačů, a tím opětovnému zlepšení podmínek pro výuku.

V letošním roce bychom chtěli navázat na naši úspěšnou práci v oblasti mimoškolních aktivit. Chceme pokračovat v práci s dětmi v oblasti prevence a zaměřit se především na boj s „legálními“ drogami, především s kouřením cigaret. Další významnou oblastí je předcházení nebezpečí šikany a záškoláctví.

Kontrola plnění plánu bude prováděna dvakrát ročně při pololetní a závěrečné pedagogické radě.

Zpracoval: Mgr. Lenka Kúhrová - školní metodik prevence

Schválil: RNDr. Josef Hrachovec - ředitel školy

V Prostějově: dne